

språkforståelse, åpner det seg andre muligheter. Dette kan man se blant annet innen robotikk.

Den amerikanske robotikeren Rodney Brooks kritiserte klassiske tilnærminger innen kunstig intelligens (GOF AI – «good old fashioned AI») og synspunktet om at KI trenger forseggjorte programmerte modeller av miljøet og forhåndsbestemte løsninger for å løse visse oppgaver. Som et alternativ foreslo han en kroppsliggjort tilnærming der roboter navigerer i miljøet ved å utnytte visse kroppslige evner. En robot som for eksempel skal bevege seg gjennom et rom med ulike hindringer, trenger ikke et eksakt kart over rommet med instruksjoner om hva den skal gjøre når den møter en hindring. Hvis roboten i stedet har en «kropp» og et sett med evner som samhandler med hverandre (for eksempel å kjøre rett når det ikke er noen hindring), så kan den bare reagere når behovet oppstår i miljøet. Så hvis den treffer en vegg, har den for eksempel en kollisjonsunngåelsesmekanisme som får den til å svinge til venstre eller høyre og gå i den retningen. Maskinen har da en slags kroppsliggjort intelligens som er basert på enklere kroppslige ferdigheter som sanseoppfatning og navigering. Den kjører ikke forhåndsinnstilte programmer og løsninger, men kan ved hjelp av fysiske evner aktivt bruke miljøet selv for å finne en løsning (Brooks, 1991).

Fenomenologi: Kroppen som synspunkt på verden

Den kroppsliggjorte tilnærmingen diskutert ovenfor kan i vid forstand betraktes som en fysikalistisk teori, slik også identitetsteori er det. Den antar, på samme måte som identitetsteori, at sinnet og

bevissthetens natur kan forstås som noe fysisk. Forskjellen er at den trekker sinnets grenser videre enn identitetsteorien gjør, gjennom å anse det aktive, kroppslige samspillet med miljøet (og ikke bare hjernen) for å inngå i det materielle grunnlaget for bevissthet. Dermed åpnes til sist også enaktivismen for kritikken som Jackson, Chalmers og andre har rettet mot fysikalismen og funksjonalismen (jfr. avsnitt 12.5). Med andre ord, den søker å lukke forklaringsgapet mellom førstepersonsperspektivet og tredjepersonsperspektivet gjennom å innlemme det første i det andre – og mister dermed det første på veien.

Vi skal nå kort ta for oss en annen kroppsliggjort tilnærming til menneskesinnet som, i likhet med Jackson og Chalmers, anser førstepersonsperspektivet for å være uomgjengelig i enhver teori om bevissthet. Såkalt **fenomenologi** (fra gresk *phainomenon*, noe som vises, og *logos* = lære) hevder at subjektive erfaringer kan anses som en grunnleggende kilde til kunnskap, herunder kunnskap om hva det vil si å ha en kropp. Vårt menneskesyn er rett og slett ufullstendig dersom vi ikke også inkluderer førstepersonsperspektivet. Flere forskere i denne tradisjonen er også opptatt av at opplevelser kan variere fra person til person og kan avhenge av visse sosiale kontekster.

I de to siste seksjonene av dette kapitlet diskuterer vi derfor kort noen av fenomenologiens perspektiv på sinnet og dets grenser.

Grunnleggeren av fenomenologien var den tyske filosofen Edmund Husserl (1859–1938). Han utviklet den såkalte fenomenologiske metoden (Husserl, 1930/1992), hvor poenget er å fokusere på